

תרומה חשובה לתולדות הרפואה הווטרינרית בארץ-ישראל

שלמה דורי – מוזיאון וארכיון הרפת, יפעת

יהודים וערבים, מפורטים תנאי עבודתם, אמצעי התחבורה והיחסים בינם לבין המתיישבים. פרק מפורט מוקדש לטיפול במחלות בעלי-חיים, כן ברפואה מסורתית-ערבית וכן ברפואה מודרנית. הוא מכיל רשימת תרופות שהיו בשימוש ואופן נתינתן. חשיבות מיוחדת יש לפרק הדן במחלות מידבקות, אשר סיכנו את עצם קיומו של משק החי, כגון: דבר הבקר, נזלת ממארת, גמרת, הפלה מידבקת ועוד. בעיות חיסון, הסגרים, תנועת בעלי-חיים, ריפוי ועוד. יש פירוט של מקומות, בהם פרצו המחלות והקף הנזקים.

בעיה של השגת כלים וטרינריים ותרופות היתה פרשה קשה ומסובכת. הקמת "מכון פֶּסְטֶר" ב-1913 על ידי ד"ר בעהם היא נקודת אור מסויימת בתקופה קשה כזאת. כאמור, העבודה מכילה צילומי עשרות מסמכים בנושא מראשית המאה, ותמונות נדירות אשר נאספו רובן מהארכיון הציוני בירושלים ובמקומות נוספים. אני שמח, שגם מוזיאון הרפת תרם את תרומתו הצנועה להצלחת המפעל. העבודה המצויינת מעשירה אותנו בידעיה על ראשית הרפואה הווטרינרית בארץ-ישראל. הרפואה הווטרינרית תרמה תרומה עצומה להצלחת גידול בעלי-חיים. חבל, שהחיבור הופיע במספר עותקים מצומצם מאד ומן הראוי היה, שהסדרות הרופאים הווטרינרים והתאחדות מגדלי בקר ידאגו להוצאת עותקים נוספים עבור המעוניינים. אני מברך את דוד מלצר על המפעל החשוב ומאחל לו הצלחה בדרכו כרופא וטרינר.

במסגרת עבודת גמר לשם קבלת תואר דוקטור לרפואה וטרינרית – הופיעה עבודתו של דוד מלצר, סטודנט בבית-הספר לרפואה וטרינרית ע"ש קורט, בשם: "ההסטוריה של הרפואה הווטרינרית בארץ-ישראל בשלהי התקופה העותומנית (1870–1917)". העבודה נעשתה בהנחייתו של פרופ' א. שמשוני, מנהל השירותים הווטרינריים. החיבור בעל הקף גדול, מכיל תוכן על פני 215 עמודים ועוד עשרות עמודי מסמכים ותמונות ורשימת ספרות עשירה. כמו כן, צורף לתוכן גם תמצית החומר באנגלית.

יש לדעת, שתולדות הרפואה הווטרינרית מתועדים וידועים לנו היטב, החל מתקופת כיבוש הארץ עלי ידי האנגלים (1917), אך תקופת השולטן התורכי היתה לוטה בערפל. על הזמן הזה היו לנו קטעים ופירורי ידיעות בלבד. עכשיו, עם הופעת עבודתו של דוד מלצר, מתבהרת התמונה ואנו מקבלים גם תיאור מוסמך ומפורט על התקופה הזאת.

העבודה מכילה תיאור מפורט של המצב הדמוגרפי, הכלכלי, ההתישבותי והאפידמיולוגי, סקירת מאמצי מוסדות ויחידים מבין המתיישבים בני העליה הראשונה והשניה, להתגבר על התנאים הקשים אובייקטיבית ועל היחס האדיש ולפעמים עויין מצד השלטונות התורכיים. יש נתונים על מצבת בעלי-חיים – בקר, צאן, עופות, סוסים, פרדות, חמורים ודבורים. בפרק אשר דן ברופאים וטרינרים ראשונים,

